

Den nordiske GIS-konference
GI — kommunikation og perspektiv

The Nordic GIS Conference
GI — Communication and Perspective

Aalborg, Danmark, 25. — 27. november 2002

Detaljeret konferenceprogram — Conference Program, Details

Aalborg Kongres & Kultur Center

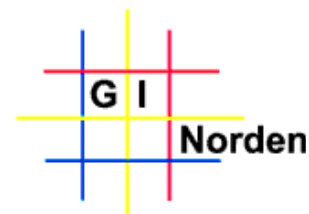

Vue over Aalborg Havn

Konferencen er arrangeret af
Geoforum Danmark

i samarbejde med
GI-Norden

Søndag 24. november		Mandag 25. November		
Programoversigt		9.00 – 10.30 Registrering Kaffe	9.00 – 10.30 Udstillingsbesøg (Udstillingen åbner)	
		10.30 – 12.00 Session 1 GI – kommunikation og perspektiv Velkomst Inviterede foredrag		
15.00 – 17.00 Byrundtur i Aalborg Særlig tilmelding	13.00 – 16.00 Besøg på VR-centret Særlig tilmelding	12.00 – 13.30 Frokost og udstillingsbesøg		
		13.30 – 14.15 Session 2 Servicefællesskabet for Geodata Status og visioner		
		14.30 – 15.45 Session 3A Det Digitale Nordjylland	14.30 – 15.45 Session 3B Mobile anvendelser	14.30 – 15.45 Session 3C Forskningsworkshop (I)
		15.45 – 16.15 Kaffe og udstillingsbesøg		
		16.15 -17.30 Session 4A Digital forvaltning	16.15 -17.30 Session 4B Analyser	16.15 -17.30 Session 4C Forskningsworkshop (II)
17.00 Get-together party med buffet i Duus's vinkælder Særlig tilmelding		18.00 – 20.00 Reception på Nordjyllands Kunstmuseum 20.00 Middag		

Tirsdag 26. november			Onsdag 27. november		
9.00 – 10.00 Session 5 Telemedicin og GI Inviteret foredrag			9.00 – 10.15 Session 9A Anvendelser (II)	9.00 – 10.15 Session 9B Datamodellering (II)	9.00 – 10.15 Session 9C Visualisering
10.00 – 10.30 Kaffe og udstillingsbesøg			10.15 – 10.30 Kaffe		
10.30 – 12.00 Session 6A GIS og sundhed	10.30 – 12.00 Session 6B Infrastruktur (I)	10.30 – 12.00 Session 6C Uddannelse	10.30 – 12.00 Session 10 Digital forvaltning – med eller uden GI ? Afslutning		
12.00 – 14.00 Frokost og udstillingsbesøg			12.00 Frokost		
14.00 – 15.15 Session 7A Internet	14.00 – 15.15 Session 7B Infrastruktur (II)	14.00 – 15.15 Session 7C Workshop om metadata (I)	14.00 – 17.00 på Aalborg Universitet Workshop om standardisering Særlig tilmelding	14.00 – 17.00 Besøg på VR-centret Særlig tilmelding	Hjemrejse Sightseeing på egen hånd
15.15 – 15.45 Kaffe og udstillingsbesøg					
15.45 – 17.00 Session 8A Anvendelser (I)	15.45 – 17.00 Session 8B Datamodellering (I)	15.45 – 17.00 Session 8C Workshop om metadata (II)			
17.00 – 18.00 Udstillingsbesøg (udstillingen lukker)					
19.30 Kåring af prisopgave Festmiddag					

Mandag 25. november 2002

9:00 Registrering og udstillingen åbnes / Registration and official opening of exhibition

10:30 Session 1: GI – kommunikation og perspektiv / GI - Communication and Perspective

Velkomst / Welcome

Peter Normann Hansen, Præsident Geoforum Danmark

Rolf Bakken, Ordførende GI-Norden, Norge

Introduktion til Nordjylland: **GI i samfundets tjeneste – i lige linie fra fortid til nutid**

Introduction to North Jutland: **GI in service for society – straight from past to present**

Forskningsprofessor Esben Munk Sørensen, Aalborg Universitet, Danmark

Geografiske information har altid spillet en betydelig rolle i samfundets drift og udvikling. Der er en sammenhæng mellem samfundets kompleksitet, kommunikationsbehov og –teknologi samt, navigerings- og positioneringsteknik. Foredraget vil gennemgå denne udvikling belyst gennem illustration af kartografisk information for den nordjyske region. Efter et kort udgangspunkt i den historiske søkort- og trigonometriske kortlægning illustreres anvendte måle- og kortlægningsmetoder afstemt med de forskellige behov knyttet til søfart og trafik på landterritoriet.

Key Note: **Location-Enabled Services – A Data Management Perspective**

Key-note: **Positions-betingede services – Et Data Management perspektiv**

Christian Jensen, Professor, Aalborg Universitet, Danmark

Computing-related hardware technologies continue to exhibit rapid improvements, and they are converging to provide the enabling foundation for a wide deployment of mobile e-services, many of which will be location-enabled. Geographic information is slated to take center stage. This talk explores the nature and variation of location-enabled services, it positions these within the more general context of pervasive computing, and it points to central challenges to be met by the involved software technologies in order for them to make advanced, location-enabled services possible.

12:00 Frokost og udstilling / Lunch and Exhibition

13:30 Session 2: Servicefællesskabet på geodataområdet / Partnerships in the GI sector

Servicefællesskabet for Geodata - status og visioner

Partnerships in the GI sector – status and visions.

Afdelingschef Jesper Jarmbæk, Miljøministeriet, Danmark

Den digitale Taskforce har oprettet et forpligtende servicefællesskab til erstatning af eksisterende samarbejdsfora og sikring af fremdriften på geodataområdet. Baggrunden er at Danmark på den ene side står stærkt på geodataområdet og har gode forudsætninger for at bruge geodata offensivt i digital forvaltning bl. a. fordi en række grundlæggende registre er på plads og at der er investeret kraftigt i digitale kort. På den anden side er de eksisterende samarbejdsstrukturer på området for uforpligtende til at opnå den mest hensigtsmæssige geodataudnyttelse og -produktion på tværs af myndigheder. Der er blandt områdets interessenter enighed om, at der er behov for at styrke og nytænke samarbejdet inden for rammerne af et servicefællesskab, der bør afløse de eksisterende samarbejdsfora på området.

14:30 Session 3A: Det Digitale Nordjylland / The Digital North Jutland

Præsentation af Det Digitale Nordjylland / Presentation of The Digital North Jutland

Steen I. Knudsen, Fyrtårnssekretariatet, Danmark

Det overordnede formål med Det Digitale Nordjylland er at skabe — og gøre erfaringer med — fremtidens netværkssamfund. Dette gøres ved at etablere IT-baserede forsøg og storskalaforståelse rettet mod borgerne, uddannelsessektoren, den offentlige forvaltning, erhvervslivet og infrastrukturen. Det er her igennem forsøgets mål at skabe et bedre samarbejde mellem den offentlige, borgerne og erhvervsliv, og at inddrage flest mulige borgere.

Den Digitale Amtsgård – GIS og WEB-teknologi i Den digitale Forvaltning

The Digital County Administration – GIS and Web-technology in eGovernment

Tina Heide, Jesper Nørgaard Andersen, Nordjyllands Amt, Danmark

Den digitale amtsgård skal med udgangspunkt i en række centrale sagsområder forvandle en traditionel offentlig forvaltning til en moderne service- og vidensorganisation, som kan fungere i det nordjyske netværkssamfund. Et væsentligt element i dette arbejde er selvbetjening på nettet med fokus på geografiske data og digitale kort.

Det aktive AalborgKort / The Active Map of Aalborg

Jørgen Pedersen, Cowi, Danmark

Det aktive Aalborgkort er et udviklingsprojekt under temaet Digital forvaltning i Det Digitale Nordjylland. I et projektet udvikles et statistik varehus, en ny digital kommuneplan, GIS data struktureres og organiseres, og der etableres såkaldte servicepakker med selvbetjening for borgerne. I indlægget gives en oversigt over de teknologiske komponenter og de nye tjenester, hvordan bindes de sammen teknisk og organisatorisk, således at de kan indgå i en kommunal informationsportal og i sagsbehandlingen. Se <http://www.detaktiveaalborgkort.dk>.

Mandag 25. november 2002

14:30 Session 3B: Mobile anvendelser / Mobile applications

Mobile GIS / Mobil GIS

Ágúst Einarsson, Haflidi S. Magnússon, Trackwell, Island

Kart, ruteplanlægning og dynamisk information på mobile enheter

Maps, carnavigation and dunamic information on mobile units

Svein Magne Granheim, Bravida, Norge

Foredraget præsenterer en integreret løsning for det mobile internet hvor såvel søgninger på adresser, vegberegning og Points of Interest er integreret. Er forutsetningene tilstede for å utnytte den nye teknologien? Er teknikken på plass? Er menneskene klar til å utnytte de nye mulighetene?

Mobile anvendelser af GIS / Mobile applications of GIS

Anders Møller Jørgensen, Kampsax, Danmark

Kortlægning er jo ikke altid kontorarbejde. PDA'erne giver helt nye muligheder for at tage GIS med i marken. Ligeledes giver de nye generationer af mobiltelefoner nye muligheder for at ind-
drage geografisk location i løsningerne til brugerne.

14:30 Session 3C: Forskningsworkshop (I)

Introduction to the Scientific Workshop:

Towards 3D/4D Spatial Information Systems / Mod 3D/4D GIS

Henning Sten Hansen, Danmarks Miljøundersøgelser

Although conventional GIS are generally very effective tools for modelling 2D topographic data, they are currently unable to deal with the complexities of the 3D and 4D data found in the environmental sciences (both above and below the surface). The aim of this paper is therefore to describe new techniques, which can be used in mapping and modelling of multi-dimensional spatial data.

Geographic Information and Virtual Systems – Vision and Reality

GI and Virtual Systems – Visioner og realiteter

Patrik Ottoson, Utvecklingsrådet för Landskapsinformation, ULI

The presentation will give a review of the development within the field of Virtual Reality systems. It will also explain the interaction with the data and information in such systems.

3D Geoinformation – combining 3D modelling and object-oriented geoinformation

3D Geoinformation – 3D modellering og object-orienteret geoinformation

Lars Bodum, Aalborg Universitet, Center for 3D Geoinformation, Danmark

Præsentationen beskriver nogle af de første resultater af et fælles forskningsprojekt, hvor Aalborg universitet sammen med hovedaktørerne i den danske GI-industri udvikler en platform for real-tidsinteraktion, navigering og visualisering af 3D geoinformation.

Real-Time Data generalisation and Integration using JAVA

Realtids Data generalisering og integration med JAVA

Lars Harrie, Mikael Johansson, National land Survey of Sweden

The amount of cartographic data distributed on the Internet is still increasing. Today, most of the data are raster data, but emerging XML-standards will make it easier to distribute vector data on the Internet. One of the main advantages with vector data is that it is easier to integrate and generalise than raster data. However, this requires a suitable technical environment to perform the data-integration and generalization. The project concentrates on implementation of data-integration and generalisation using the spatial operations in Java Topology Suite when applicable.

15:45 Kaffe og udstilling / Coffee break and Exhibition

16:15 Session 4A: Digital forvaltning / eGovernment

Handbok GIS-strategi / Manual GIS-strategy

John-Gunnar Skoog, Västerås stad, Sverige

Inom ramen för Svenska kommunförbundets SAM-projekt har en handbok tagits fram som stöd för kommuner som avser påbörja en större GIS-satsning. Handboken innehåller förslag till arbetsgång, förslag till metodik samt innehåll i en GIS-strategi. Den redovisar också upplägg och innehåll för en metadatabas för "GIS-applikationer", samt en förteckning över befintliga och aktiva GIS-nätverk.

Mandag 25. november 2002

16:15 Session 4A: Digital forvaltning / eGovernment (fortsat / continued)

Kommuneplanlægning i en digital verden/ Local planning in a digital world

Pia Bille, Lektor, arkitekt maa, Arkitektskolen i Aarhus, Danmark

Indlægget opstiller et scenarie for en 'ultimativ' digital kommuneplan. Scenariet er stykket sammen af eksempler hentet fra danske kommuner, som viser avanceret anvendelse af IT-støttede metoder og elektronisk kommunikation. På det grundlag fremsættes konklusioner om, hvordan en planlæggeres værktøjskasse ser ud, og hvilke kvalifikationer planlæggeren må besidde. GIS er selvsagt et vigtigt redskab i den sammenhæng.

Digitale arkiver i norske kommuner / Digital archives in Norwegian Municipalities

Espen Sagen, Bravida Geomatikk AS, Norge

Det stilles stadig økende krav om effektivisering av dokumentflyten i landets kommuner, samt en forbedret servicegrad ovenfor publikum og kunder. I foredraget vil det bli lagt fokus på hvorfor etablere digitale arkiver, hvilke arkiver som kan digitaliseres, hva må gjøres av tilrettelegging før skanning, hvordan gjennomføres selve skanningen, hva slags skanningsutstyr bør benyttes og hva slags etterarbeid er nødvendig.

16.15 Session 4B: Analyser / Analysis

Integrating statistical tool within a standard GIS environment

Integration af statistiske værktøjer i et standard GIS-miljø

Karin Gullstrand m.fl., GIS centre, Lund University, Sverige

Foredraget beskriver et vellykket forsøg på Lunds Universitet, hvor man har kombineret GIS med statistiske værktøjer, som anvendes på f.eks. det sociale område. Ved at kombinere disse værktøjer kan ikke-teknikere foretage geografiske analyser på data og derved give analyserne større værdi i anvendelsen.

Informationsbærende celler / Cells as information carriers

Martin Glarvig m.fl., GIS Produktchef, TDC forlag, Danmark

Data med forskellig oprindelse og på forskellig form kan repræsenteres ved brugen af informationsbærende celler (IBC). Derved bliver det muligt at sammenstille og analysere data på nye utraditionelle måder. Afhængig af opgaven kan de enkelte variable krydses, grupperes og opgøres efter brugerens ønske.

GIS til beslutningsstøtte – udpegning af potentielle vådområder

GIS for Decision Support – designation of potential wetlands

Birgit M. Rasmussen, Danmarks Jordbrugsforskning (DJF), Fødevareministeriet

Bente Melgaard, Kampsax, Danmark

Bedre og renere miljø er nogle af nøgleordene i miljølovgivningen. Forskellige miljøtiltag sætter pres på landbrugsarealet, og der er behov for metoder til prioritering af anvendelsen af det åbne land. Indlægget beskriver, hvordan avanceret GIS-anvendelse i form af Multi Criteria Evaluation kan bruges i en struktureret proces til at definere mål, formulere kriterier og til at evaluere løsninger i en beslutningsproces.

16.15 Session 4C: Forskningsworkshop (II)

Visualisering af geodata – den implicite information

Visualisation of GI – the implicite information

Lars Brodersen, Kort & Matrikelstyrelsen, Danmark

Præsentationen beskriver på grundlag af MacEachrens kubus modelleringsværktøjer og eksempler på visualisering.

Landbrugsstrukturelle indikatorer / Structural Indicators in Agro Science

Jan Staunstrup, Aalborg Universitet

Præsentationen demonstrerer hvordan man ved hjælp af ESDA-teknikker kan gennemføre spatio-temporale analyser vedrørende klassifikation og ændringer af ejendomsforhold for dermed at kunne identificere forskellige aktører i landskabet og klassificere deres rumlige udviklingsforløb.

From 2D base map to 3D city model / Fra 2D grundkort til 3D bymodeller

Matti Arponen, City Survey Division, Helsinki, Finland

Since 1997 Helsinki City has been experimenting in converting the current 2D base map into a 3D city model. Laser scanning and digital photogrammetry have been used to collect 3D information about the map objects. New data model and new descriptions for 3D objects have been created. Automatic and semiautomatic vectorizing tools for buildings and street curbs are used.

18:00 Reception på Nordjyllands Kunstmuseum / Reception on Art Museum of North Jutland

20:00 Middag / Dinner at Aalborg Kongres & Kultur Center

Tirsdag 26. november 2002

9:00 Session 5: Telemedicin og GI / telemedicine and GI

Keynote: Location, Mobile Devices, Telemedicine and GIS

Markku Löytönen,

Ph.D, Professor, Vice-President of the International Geographical Union, Finland

The internet – email, www, and many other services available on the net – is changing the everyday environment for most people in the industrial countries. During the 1990s, several medical uses based on the internet have emerged. Surgical and radiological consultations are used routinely, radiological and best practice reference databases can be accessed in a matter of seconds and diabetes outpatients can be monitored with substantial help from the internet – to mention but few random examples.

10:00 Kaffe og udstilling / Coffee break and Exhibition

10:30 Session 6A: GIS og sundhed / GIS and health

Use of exposure simulation models and health registers integrated with GIS

Brug af simulationsmodeller for eksponering og sygdomsregistre integreret med GIS

Arne Poulstrup, / Henrik L. Hansen, Medical Office of Health, Province of Vejle, Denmark

The presentation will demonstrate how it has been possible to demarcate an exposure area of a putative environmental pollutant through the application of a simulation model into a GIS environment, and thus identify the underlying exposed population on an individual level, making it possible to control for residence time, gender and age.

Environment and Health – Development of an Environment and Health Information System / Miljø og sundhed – udvikling af et Miljø- og Sundheds Informationssystem

Lone Mortensen, Sundhedsstyrelsen, Danmark

There is a general growing demand from Health Promotion and Prevention, medical officers of health and more general from medical researchers for understanding the relationships between environment and health. The aim of the project is to develop an integrated information system for assessment of relationships between environment and health at a geographical level.

Får børn kræft af radon i boligen? / Do kids get cancer from Radon in houses?

Ole Raaschou Nielsen, Kræftens Bekæmpelse/Helle Primdal Andersen, KMS, Danmark

Radon er en radioaktiv luftart, som kan trænge ind i boligen fra jorden. Radon er en ædelgas og forekommer naturligt i større eller mindre koncentrationer overalt. Radon er mistænkt for at give børn kræft. Kræftens Bekæmpelse, Kort & Matrikelstyrelsen, Forskningscenter Risø samt Statens Institut for Strålehygiejne gennemfører i øjeblikket en stor landsdækkende videnskabelig undersøgelse af, om radon i boligen giver kræft hos børn.

Etik och geografisk information / Ethics and GI

Mia Andersson, Utvecklingsrådet för Landskapsinformation, ULI, Sverige

Användningen av geografisk information (GI) i geografiska informationssystem (GIS) möjliggör avancerad sammanställning, analys och presentation av GI. Detta är oftast till stor fördel, men kan även medföra oönskade effekter t ex för enskilda personer. Lagstiftning och organisationers interna regler styr till viss del användandet av geografisk information. Flertalet organisationer har dock inga fastställda regler, vilket medför att enskilda medarbetare måste avgöra vilka analyser och presentationer som bör göras och vilka data som kan lämnas ut. Det finns därför ett behov av att hitta former för hantera etiska aspekter kring användning av GI, d v s det behövs särskilda insatser för att frågorna skall bli beaktade. Ett medvetet förhållningssätt är en viktig del i denna diskussion.

10:30 Session 6B: Infrastruktur (I) / Infrastructure (I)

Global and European Infrastructures for Spatial Information (GSDI & INSPIRE) / Global og Europæisk GI-infrastruktur (GSDI & INSPIRE)

Henning Steen Hansen, Danmarks Miljøundersøgelser

EU-kommissionen har taget initiativ til at etablere en fælles-europæisk infrastruktur for geografiske data under betegnelsen INSPIRE – Infrastructure for Spatial Information in Europe. Initiativet er bl.a. begrundet i vedtagelsen af EU's vandrammedirektiv. Også på globalt plan er der initiativer i gang bl.a. under organisationen GSDI – Global Spatial Data Infrastructure. Begge initiativer dækker såvel tekniske som ikke tekniske emner som standarder og protokoller, organisatoriske problemstillinger samt datapolitiske emner.

Tirsdag 26. november 2002

10:30 Session 6B: Infrastruktur (I) / Infrastructure (I) (fortsat / continued)

**European Land Information Service (EULIS)
Europæisk LandInformations Service (EULIS)**

Stefan Gustafsson, Lantmäteriet, Sverige

There is an increasing interest in the real property financial market to be able to carry out international transactions more frequently. This does however require a possibility to get access to up-to-date and reliable information on land and real property in an easy way. The EULIS project aims at developing a European Land Information Service. The overall objective is to provide access to information across borders via the Internet.

**dmk.nijos.no – towards a national geospatial data infrastructure
dmk.nijos.no – mod en national geospatial infrastruktur**

Geir-Harald Strand, Norwegian Institute of Land Inventory, Norway

A national geospatial data infrastructure has four components: 1) Data providers publishing their spatial data on the Internet; 2) A national geospatial clearinghouse handling documentation and standardisation; 3) Service providers offering web-services based on available data, and 4) the users. A Norwegian geospatial Internet presence dmk.nijos.no is used to illustrate this configuration.

**Europæisk samarbejde om GI – hvor er brugerne henne?
European co-operation on GI – The User Perspective**

Erik Stubkjær, Aalborg Universitet, Danmark

Med udgangspunkt i europæiske hvidbøger foretages en kritisk vurdering af nævnte aktiviteter: Hvorfor anses netværkssamfundet at være noget godt at stræbe mod? Hvad er det for kommunikationsprodukter, som vi som brugere, borgere, kunder og medmennesker kan få glæde af? Hvor findes begrundelser og erfaringer for, at information kan bruges til andet end det planlagte formål?

10:30 Session 6B: Uddannelse / Education

**GIS i skolen - GIS i ungdomsuddannelserne og Folkeskolen
GIS in education – GIS in secondary and primary school**

Karl-Erik Chistensen, lektor, Silkeborg Amtsgymnasium, Danmark

GIS har potentialerne til at blive et centralt arbejdsredskab for elever og lærere i nye elevaktiverende undervisningsformer. I indlægget vil der være fokus på de afledte konsekvenser, det får for lærer- og elevroller, på undervisningsform og -materiale herunder adgangen til geodata.

**StrateGIS- ett framgångsrikt utbildningsprojekt
StrateGIS – et perspektivrigt uddannelsesprojekt**

Per Söderström, IT-enheten, Länsstyrelsen i västra Götalands län, Sverige

Hvordan får medborgerne adgang til GIS? Hvordan kan GIS uddannelsen foregå på web? Hvordan opnås en høj af kompetencen igennem GIS management?

Projekt er et samarbejde mellem länsstyrelserna/ Lantmäteriet, Kommunförbundet, Boverket og de regionale GIS-foreninger.

GI-aktiviteter ved Aalborg Universitet/GI-activities at Aalborg University

Hanne Brande-Lavridsen, Aalborg University, Denmark

Præsentationen vil beskrive de undervisningsaktiviteter, hvori GI indgår med en stor vægt. Specielt fokuseres på Landinspektøruddannelsen i GeoInformatik, uddannelsen i Geografi samt efteruddannelsen "Livslang uddannelse". Endvidere præsenteres to funktioner som servicerer studierne nemlig Geodatabiblioteket og IT-indsatsen.

**Implementation of GIS in social science
Implementering af GIS i socialvæsenet**

Maria Ljungblom m.fl., GIS centre, Lund University, Sweden

The study deals with implementation of GIS technology outside the traditional technical sector. As a case study, we have investigated possibilities and obstacles connected to GIS implementation at Faculty of Social Sciences, Maker University, Kampala, Uganda. A new statistical tool (cf. Gullstrand et al., 2002) has been tested in a project at Department of Gender studies, and short courses have been given to all parts of the faculty.

12:00 Frokost og udstilling / Lunch and Exhibition

Tirsdag 26. november 2002

14:00 Session 7A: Internet / The Internet

NVE Atlas - et Web-basert opslagsverk for vann og energi-sektoren i Norge NVE Atlas - a Web-page for the water- and energy-sector in Norway

Bjørn Lytskjold, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norge

15. mars lanserte NVE et nytt geografisk opslagsverk på internett, NVE Atlas. NVE Atlas skal være et opslagsverk for offentlig forvaltning, aktører innen vann- og energisektoren, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og publikum generelt. Foredraget fokuserer på hvordan "det gode GIS" bidrar til å gjøre fagdata lett tilgjengelig internt og eksternt.

Från geografisk e-handel til trådlöse kartor — Geolmager From geographic ebusiness to wireless maps — Geolmager

Peter Jacobson, VisualiseringsCentrum, Sverige

En præsentation af Lantmåteriets internet korttjeneste Din Karta.

Data sælges både som trykt kort i kundespecifikt udsnit og som digitalt kort i RIK-format. RIK-formatet giver mulighed for at opbevare data på håndholdte mobile enheder.

Din egen kortforsyning—open WMS, server, klienter og cascading servere Your own Mapsupplier—open WMS, server, client and cascading servers

Bo Overgaard, IT- & Telekommunikation, Carl Bro, Danmark

Kort- og Matrikelstyrelsen har med lanceringen af Kortforsyningen sat fokus på open WMS (Web Map Services) i Danmark. Kortforsyningen er kun et eksempel på en brøkdelen af de muligheder, der ligger i WMS teknologien. Med open WMS er visionerne om at trække på originaldata og udveksle geodata på kryds og tværs via nettet ved at blive til virkelighed. Det bør spille en vigtig rolle i servicefællesskabstanken.

14:00 Session 7B: Infrastruktur (II) / Infrastructure (II)

Address match?

– a survey on the correspondence between business addresses and building addresses in public base registers

Passer adresserne ?

– kortlægning af adressefællesskabet mellem CVR's virksomhedsadresser og BBR's adgangadresser

Dina Gelfer-Jørgensen, Told- og Skattestyrelsen og Morten Lind, Kort & Matrikelstyrelsen, DK

The pooling of data from different registers does demand, that a common key can be identified. It is obvious, that the address is such a key, as it is used in the registration of persons as well as businesses and buildings. The definition of an address, the structure of an address and the quality of registered addresses are not identical everywhere, however. A survey of the correspondence between address definitions and address data in the two Danish public base registers, the Central Business Register and the Building and Dwelling Register, will be presented. Examples of inaccuracy and inconsistency will be shown and explained.

Stednavne - et element i infrastrukturen for stedbestemt information

Placenames – an element in the infrastructure for Spatial Information

Jesper Vinther Christensen, Kort & Matrikelstyrelsen, Danmark

Stednavne har en central placering i hverdagen og er af vital betydning for samfundet. Det er vanskeligt, at forestille sig en verden uden vej- eller bynavne. Det er imidlertid vigtigt, at udvikle en national model, der beskriver indholdet af de forskellige typer af stednavne samt relationerne mellem dem. En sådan model skal understøttes af standarder for udveksling samt procedurer for ajourføring.

Digital forvaltning på landbrugsområdet / eGovernment in the Agricultural Sector

Alfred Løkke Borg, LEC AS, Danmark

Nøgleord inden for digital forvaltning på landbrugsområdet er: fælles data og datafællesskaber, selvbetjening, åbenhed, vidensdeling og organisatorisk fleksibilitet. Der vil blive medtaget en kort orientering om historiske forudsætninger og de trends, der er på vej samt givet eksempler på såvel gennemførte som planlagte løsninger.

Tirsdag 26. november 2002

14:00 Session 7C: Workshop om metadata (I) / Workshop on Metadata (I)

ISO metadata - prøv det selv / ISO metadata – try it out yourself

- kursus og praktisk værksted

Kursusarrangører og -vejledere

Jan Hjelmager, Morten Lind, Helle Primdal Andersen, Godik Sloth Andersen, som alle er erfarne indenfor metadataområdet og i øvrigt ansat i Kort & Matrikelstyrelsen, Rentemestervej 8, DK 2400 København NV, Danmark.

Målgruppe

Målgruppen er almindelige teknikere, sagsbehandlere eller IT-ansvarlige, som selv anvender eller har ansvaret for virksomhedens anvendelse af kort og geodata og som derfor skal kunne bruge den nye ISO metadatastandard i praksis. Professionelle IT-udviklere og GIS-eksperter er dog også velkomne.

Sproget på kurset er dansk/nordisk. Materialet der skal anvendes ved de praktiske øvelser findes dog også på engelsk, og den personlige vejledning kan ligeledes foregå på engelsk.

Formål

Formålet med kursus/værksted er at give deltagerne en forståelse af hvorfor metadata er nødvendigt, et overblik over den nye ISO 19115 metadata standard og en gennemgang af de vigtigste begreber. Herudover skal deltagerne opnå de første erfaringer i brugen af standarden og forståelsen af de enkelte dele (elementer), gennem praktiske øvelser og diskussionsopgaver. I øvelsesopgaverne vil deltagerne enkeltvis eller i grupper udarbejde en metadatabeskrivelse af velkendte såvel som "ukendte" kortprodukter eller geodatasæt.

Til de praktiske øvelser medbringer deltagerne om muligt en bærbar pc, hvorpå der kopieres en simpel HTML-applikation som oplysningerne skrives ind i. Deltagerne fordeles i grupper således at alle har adgang til en pc.

Foreløbigt program

1. Velkomst og præsentation
v/ Godik Sloth Andersen (15 min)
 2. Hvem og hvornår har vi brug for metadata?
v/ Morten Lind (10 min)
 3. Værd at vide om ISO-standard for metadata
v/ Jan Hjelmager (10 min)
 4. "Kernen": De obligatoriske dele af en databeskrivelse
v/ Helle Primdal Andersen (10 min)
 5. Øvelsesopgave 1: Mine første ISO metadata - beskriv et datasæt du kender
Foredragsholderne vejleder deltagerne som løser opgaver enkelt- eller gruppevis (30 min)
Pause (15 min)
 6. Gennemgang og diskussion af øvelsesopgave 1
v/ Helle Primdal Andersen (15 min)
 7. Øvelsesopgave 2: Mine første ISO metadata - beskriv et datasæt ud fra specifikationer
Foredragsholderne vejleder deltagerne som løser opgaver enkelt- eller gruppevis (30 min)
 8. Evaluering og afslutning
v/ Morten Lind (15 min)
- Samlet program ca. 2 1/2-3 timer

Mere detaljeret program udarbejdes, såfremt tilmeldingen overstiger 15 personer

Kontaktadresse for spørgsmål

Jan Hjelmager, ovennævnte adresse, E-post: jnh@kms.dk

15:15 Kaffe og udstilling / Coffee break and Exhibition

Tirsdag 26. november 2002

15:45 Session 8A: Anvendelse (I) / Applications (I)

Indbygning af GIS i generelle IT-systemer / Integration of GIS i IT-systems

Kjartan Christensen, BlomInfo, Danmark

Hvordan gøres store applikationer "geografiske" og er GIS overhovedet så anvendeligt som vi alle går og tror? Med udgangspunkt i disse to, på mange måder modsat rettede udsagn, vil der i indlægget komme nogle betragtninger og erfaringer for, hvor og hvordan almindelig GIS funktionalitet kan indbygges i generelle kommercielle applikationer.

Visualisering af Danboligs husemner på internettet

Visualising houses for sale on the Internet

Anders M. Jørgensen, Kampsax, Danmark

Find drømmeboligen med digitale luftfotos: De mange besøgende på ejendomsmægleres hjemmesider har de senere år fået langt flere søgeværktøjer stillet til rådighed på nettet. Nu indtager DanBolin førertrøjen med lanceringen af digitale luftfotos. Det giver større overblik og beslutningsdygtighed i kampen om drømmeboligen.

Samarbejde om GIS i www.rejseplanen.dk

GIS co-operation in www.rejseplanen.dk

Ulla B. Guntofte, Nordjyllands Trafikselskab og TITSAM, Danmark

Den danske rejseplan, www.rejseplanen.dk, til planlægning af kollektive rejser, er et samarbejde mellem DSB og trafikelskaberne. Bag rejseplanen gemmer der sig en del GIS-funktioner. Trafikelskaberne uden for hovedstadsområdet har oprettet et samarbejde til koordinering af blandt andet arbejdet med generering af disse GIS-data, da det enkelte trafikelskab har for få ressourcer til selv at løfte opgaven.

15:45 Session 8B: Datamodellering (I) / Data Modelling (I)

Strukturering og organisering af georelaterede data

Structure and Organisation of Georelated Data

Bent Hulegaard Jensen og Lise Schrøder, Aalborg Universitet, Danmark

Relateret til opbygningen af en dansk infrastruktur for stedbestemt information omhandler foredraget strukturelle og organisatoriske aspekter knyttet til indsamling, brug og genbrug af geodata. Der fokuseres på behovet for datamodeller og de krav, der knytter sig til deres rolle mht. dokumentation og formidling af datasamlingernes indhold og opbygning. Endvidere skitseres hvordan en overordnet objektorienteret, multidimensionel og multifunktionel tilgang til systematiseringen af vore georelaterede datasamlinger kan bidrage til opnåelsen af en fælles forståelse af vore geo-objekter.

Concept Modelling as the Foundation of Business and System Development

Begrebsmodellering som fundament for forretnings- og systemudvikling

Therese Vendelhaven, Teknologisk Institut, Danmark

Indlægget er en afklaring af de væsentligste begreber og værktøjer inden for forretnings- og systemmodellering som en del af udviklingen af en virksomheds eller organisations arbejdsgange, forretningsområder og systemer.

Data- og forretningsmodellering i KMS

Data and Business Modelling in National Survey and Cadastre (KMS)

Arne Simonsen, Kort & Matrikelstyrelsen, Danmark

I Kort & Matrikelstyrelsen er der i løbet af 2002 afsat mange ressourcer til et projektføreløb til en samlet modellering af nogle af de vigtigste af husets mange og forskellige arbejdsområder og datasystemer. Foredraget vil fremdrage vigtige erkendelser og resultater fra forløbet, give eksempler på hvordan en organisation som KMS har kunnet bruge en objektorienteret tilgang til beskrivelse af forretningsgange, datas lagring og udveksling m.m.

15:45 Session 8C: Workshop om metadata (II) / Workshop on Metadata (II)

Se program under session 7C der fortsættes her

18:00 Udstillingen lukker / Closing of Exhibition

19:30 Kåring af prisopgave / Pronouncement of the Winner of the Prize subject

20:00 Festmiddag i Europahallen / Banquet in the Europe Hall

Onsdag 27. november 2002

9:00 Session 9A: Anvendelser (II) / Applications (II)

"Breaking new ground": GIS i den kulturhistoriske museumsverden i DK

"Breaking new ground": Introducing GIS to the Danish historical museum community

Claus Dam, Museumsinspektør, Kulturarvsstyrelsen, Danmark

Fra en situation for ca. seks år siden, hvor ingen af de danske kulturhistoriske museer anvendte GIS, er status i dag, at majoriteten bruger GIS til forskellige formål. Det Kulturhistoriske Centralregister, der senere er overgået til Kulturarvsstyrelsen, har hjulpet denne udvikling i gang ved at tilbyde museerne en pakkedløsning bestående af et tilbud om GIS-software, forskellige digitale geodatasæt samt kurser i brugen af programmene og data.

GIS til driftsoptimering af afløbssystemer

GIS for optimisation of waste water systems

Anja Veldt, Krüger A/S og Per Lindholm Larsen, Geodatacentret, Danmark

Der skal nu sættes fokus på anvendelse af mange ledningsdata, der er blevet registreret. Der skal opbygges fremtidssikrede systemer til dokumentation af driftserfaringer og til hjælp i den daglige behandling af alle typer af driftssager. Dette betyder bl.a. at systemet skal være forberedt til at kunne betjenes af mange brugere, indeholde mange forskellige data og evt. kunne omfatte andre dele af forvaltningens driftsaktiviteter.

3D-bymodeller til planlægning og formidling

3D-city models for planning and communication

Københavns kommune, Jesper Rye Rasmussen, BlomInfo, Danmark

Produktionsmetoderne er blevet langt mere effektive og prisbillig software gør det muligt, at håndtere bymodeller på almindelige standard pc'er. Bymodellerne kan benyttes til at beregne udbredelsen i mobiltelefonnet, støj etc., de kan benyttes til planlægning af byudvikling og byggeprojekter samt til visualisering af projekter i forbindelse med offentlighedsfaser.

9:00 Session 9B: Datamodellering (II)

Information Modelling of Real Property Information

Informationsmodellering af ejendomsinformation

Jesper M. Paasch, Fastighetsinformationsenheden, Lantmäteriet, Sverige

The FIM project is part of an ambitious undertaking describing cadastral information and other information stored /managed by The Swedish National Land Survey. The aim is to make uniform and system-independent descriptions using UML (Uniform Modelling Language) not limited to specific technical solutions and data storage. By doing this, the information becomes more accessible than earlier and might be used in a wider context by the National Land Survey and other interested parties.

Modellerings teknikker og -metoder i Geografiske Informationssystemer

Modelling Techniques and Methods in Geographic Information Systems

Ulrik Balslev, Breakoutimage, Danmark

Foredraget giver en objektorienteret tilgang til en beskrivelse af virkelighedens objekter og deres interaktioner i et IT-system/GIS. Frem for at fokusere på objekters geometri bør ses på objekternes adfærd i en databasestruktur der letter modelleringen af data og applikationer.

Modelling of the multiple represented entities and the relationships among these

Modellering af multipelt repræsenterede entiteter og deres indbyrdes forbindelser

Marianne Bengtson, Kort & Matrikelstyrelsen, Danmark

KMS is moving from traditional paper maps to digital vector products in different levels of abstraction for custom specific GIS and visualization. The presentation will go through the issues of modeling multiple representations of the geographic entities in different scales.

9:00 Session 9C: Visualisering / Visualisation

Design og produktion af Web-kort

Design and production of Web-maps

Henning Andersen, Kampsax, Danmark

Produktion af et landdækkende Danmarkskort (færdigt og frigivet til salg årsskiftet 2001/2002) til såvel web-brug og til GIS-løsninger har krævet mange overvejelser både hvad angår mål, indhold og design. Foredraget gennemgår de faser produktionen har gennemløbet før det færdige produkt kunne se dagens lys herunder de krav og begrænsninger skærmediet er underlagt.

Onsdag 27. november 2002

9:00 Session 9C: Visualisering / Visualisation

(fortsat / continued)

**Digitale Terrænmodeller og visualisering
Digital Terrain Models and visualisation**

Kristian Skak-Nielsen, BlomInfo, Danmark

Benyttelsen af flybåren laserskanning til fremstilling af Digitale Terrænmodeller (DTM) spås en stor fremtid i forbindelse med f. eks. anlægsprojekteringer, udarbejdelse af vandløbsplaner, volumenberegninger, planlægning af telenet, monitorering af afgrødetilvækster, visualisering af anlæg i det åbne land som f. eks nye veje, vindmøller og større bygningsanlæg.

Udvikling og design af Internet-kartografi i KMS

Development and design of Internet-Cartography in national Survey and Cadastre

Marlene Meyer og Olav Eggers, Kort & Matrikelstyrelsen, Danmark

KMS har udviklet et landsdækkende vektorbaseret web-kort til brug for hjemmesideudbydere. Foredraget beskæftiger sig med forskellige kartografiske udfordringer der ligger i af et vektorbaseret kort til web-mediet, herunder valg af farver symboler samt tekstplacering.

10:15 Kaffe / Coffee break

**10:30 Session 10: Digital forvaltning - med eller uden GI ?
eGovernment - with or without GI**

Fagpolitisk Ping – Pong om GI's rolle i Digital Forvaltning

Political discussion on the role of GI in eGovernment

Konferencen afsluttes officielt / Official closing of the Conference

12:00 Frokost / Lunch

14.00 Workshop om standardisering / Workshop on Standardisation

Aalborg Universitet (forhåndstilmelding nødvendig / pre-registration necessary)

Target group

Application developers (system + model) within the geographic information area

Purpose

Show the process from making a simple application schema within one universe of discourse (like road). Make the XML schema based on the UML model. Instantiate the model (done in advance), and generate a XML file.

Preliminary program

1. Why modelling? 15-30 min
2. How to apply UML to geodata 30 min
 - a. UML in general ISO 19501)
 - b. Conceptual Schema Language (ISO 19103
 - c. Rules for application Schema (ISO 19109)
3. How to exchange data by UML 20 min.
 - a. Presentation of ISO XML
4. How does it all work?
 - a. Practical demonstration of the process
5. Who will develop models? - (Standardization groups, Data producers, etc). Introduction to the discussion.
6. Discussion.
 - a. Is the UML/GML approach (model based approach) feasible? Is this the way forward?

Point of contact for questions

Jan Hjelmager, Kort & Matrikelstyrelsen, Rentemestervej 8, 2400 København NV
Email: jnh@kms.dk

14.00 Besøg på VR-centret / Visit on the VR Centre (forhåndstilmelding / pre-registration)